

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ

ЛЕВЧЕНКО ДІАНА ВАЛЕРІЇВНА

УДК 336.748.3

«ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ
АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПП «ЯЛОВИЙ»)

Спеціальність 051 – Економіка

Автореферат дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Тернопіль 2019

Роботу виконано на кафедрі економічної кібернетики Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України

Керівник роботи: кандидат економічних наук, професор кафедри економічної кібернетики

Бакушевич Іванна Всеволодівна

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Рецензент: кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та фінансів

Ціх Галина Володимирівна

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Захист відбудеться 23 грудня 2018 р. о 10-00 годині на засіданні екзаменаційної комісії № 56 у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя за адресою: 46001, м. Тернопіль, вул. Танцорова 2, навчальний корпус № 5, ауд. .

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми роботи: Агропромисловий комплекс є одним з пріоритетних секторів нарощування експортного потенціалу економіки України, базою для забезпечення продовольчої безпеки країни. Але, незважаючи на його високий потенціал, ефективність функціонування підприємств агропромислового комплексу країни значно поступається ефективності аграрних підприємств розвинутих країн світу. Успіх в аграрному бізнесі визначається не доступом до природних ресурсів, а впровадженням розробок новітніх технологій, своєчасного отримання необхідної інформації, продукування нових ідей. Сьогодні основним завданням аграрного сектора економіки є нарощування потенціалу не за рахунок ресурсної бази, але завдяки впровадженню інноваційних підходів до ведення сільського господарства.

Вивченням питань, пов'язаних із ефективністю функціонування АПК України, займається велике коло вчених теоретиків та практиків. Зокрема, Абрамович І. А., Дешєвова Н.В., Сокольська Т.В., О.В. Собкевич, В. М. Русан, А. Д. Юрченко, О. В. Ковальова розглядають проблеми підвищення ефективності ресурсного потенціалу аграрної сфери та наголошують на необхідності впровадження інновацій.

Мета роботи полягає у пошуку шляхів підвищення ефективності потенціалу агропромислового підприємства.

Для досягнення мети сформульовано наступні задачі дослідження:

- Вивчити сутність потенціалу підприємства як економічної системи;
- Дослідити підходи до структурування економічного потенціалу підприємства;
- Охарактеризувати особливості формування ресурсного потенціалу аграрних підприємств;
- Проаналізувати ресурсний потенціал агропромислового комплексу України;
- Дослідити міжнародний досвід підтримки агропромислового виробництва;

- Провести SWOT-аналіз розвитку ресурсного потенціалу підприємства у системі АПК Волочиського району;
- Окреслити шляхи підвищення потенціалу агропромислового підприємства;
- Дослідити вплив факторів на підвищення ефективності ресурсного потенціалу агропромислового підприємства на основі моделювання, провести оцінку із використанням комп'ютерної обробки інформації
- Запропонувати алгоритм проекту підвищення потенціалу ПП «Яловий» та провести оцінку його економічної ефективності.

Об'єкт дослідження магістерської роботи - це процес формування потенціалу підприємства.

Предмет дослідження – підвищення ефективності потенціалу агропромислового підприємства ПП «Яловий».

Головна ідея дослідження (наукова концепція) полягає у обґрунтуванні можливостей підвищення потенціалу агропідприємства на принципах органічного землеробства.

При підготовці роботи було використано наступні **методи дослідження** – узагальнення, аналіз (зокрема, SWOT-аналіз) та синтез, кабінетні маркетингові дослідження, експертні дослідження, множинний регресійний аналіз.

Джерела дослідження: законодавчі документи, монографії, посібники з досліджуваної теми, періодичні видання, Інтернет-сайти.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в обґрунтуванні важливості первинних ресурсів сільських територій (природних та трудових).

Практичне значення одержаних результатів полягає у моделюванні підвищення потенціалу агропромислового підприємства за рахунок експорту органічної продукції.

Апробація результатів магістерської. Окремі результати досліджень магістерської представлені на конференції. VIII Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій» 27-28 листопада 2019 року.

Структура роботи: Дипломна робота магістра складається із вступу, 6 розділів, висновків, переліку використаної літератури та додатків. Робота містить 32 таблиць, 26 рисунків, викладена на сторінках. Перелік використаної літератури містить 67 джерела.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, об'єкт та предмет, методи та інформаційну базу дослідження.

У розділі **«ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА»** визначено сутність потенціалу підприємства як економічної системи, проведено дослідження підходів до структурування потенціалу підприємства. Як показало дослідження, найчастіше вчені використовують функціональний або блочно-модульний підхід, які дозволяють оптимально виділити ресурси для підвищення потенціалу. Складові потенціалу значною мірою пов'язані із специфікою діяльності підприємства. Для підприємств аграрної сфери особливістю є приналежність до сільських територій, що зумовлює високу питому вагу первинних ресурсів (природні ресурси та трудові ресурси).

У розділі **«АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ»** проведено ґрунтовний аналіз ресурсного потенціалу агропромислового комплексу України. Як показало дослідження, Україна є лідером серед європейських країн за показником частки сільськогосподарських земель у загальній площі країни, розораність території становить 80% із яких 20% площ - це ґрунти з незадовільними властивостями, тобто деградовані і малородючі. За 10 років кількість сільських жителів скоротилася на 16%, що вказує на значну міграцію (як внутрішню, так і зовнішню). За прогнозами аналітиків, у період 2010-2050 років, кількість сільських жителів скоротиться ще в 1,5 рази, що може призвести до таких негативних наслідків для економіки України, як «вимирання» та «старіння» сіл, відсутність забезпеченості трудовими ресурсами. Проведено аналіз

міжнародного досвіду підтримки агропромислового виробництва та його застосування в Україні. Узагальнення даних досліджень дозволило провести SWOT-аналіз для ПП «Яловий» на ринку Волочиського району і виділити пріоритети для вдосконалення його потенціалу.

У розділі **«МОДЕЛЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОСФЕРИ УКРАЇНИ»** виділено шляхи підвищення потенціалу агропромислового підприємства. Запропоновано математичну модель, яка враховує залежність потенціалу експорту зернових від обсягу внесення добрив, посівних площ та чисельності сільського населення. Із врахуванням значимості факторів моделі, запропоновано алгоритм реалізації проекту органічного виробництва ПП «Яловий» для підвищення потенціалу, який передбачає отримання сертифікату Organic міжнародного зразка та експорт органічної продукції.

У розділі **«СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА»** описано використання вбудованих можливостей стандартних програм «Майкрософт Офіс» для побудови лінії тренду та використання інструменту аналізу даних для побудови математичної моделі множинної регресії.

У розділі **«ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ЗАХОДІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА»** на основі запропонованого алгоритму переходу на випуск органічної продукції, розроблено обґрунтування економічної ефективності проектних рішень, зокрема, календарне планування, прогноз витрат на реалізацію етапів проекту, визначено відповідальних осіб за реалізацію окремих робіт по проекту. Загалом, проект розбито на дві частини – короткострокову – підготовчу, яка триватиме з грудня 2019 до липня 2020 року, її позитивні результати будуть передумовою реалізації основної частини проекту, розрахованої на 5 років. Враховуючи незначну вартість, підготовчої частини її заплановано реалізовувати за власні вільні кошти, а для другої необхідним є пошук інвестора, в якості якого запропоновано членство в споживчій кооперації. На основі розрахунків передбачено, що реалізація проекту експорту органічного зерна дозволить збільшити дохідну частину

господарства у 1,3 рази. Крім того, проект матиме економічний, соціальний та екологічний ефекти для Волочиського району.

У розділі «**ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ**» описано кроки, які потрібно робити в надзвичайних ситуаціях для забезпечення фінансування заходів щодо відновлення порушеного виробництва та компенсації понесених втрат сільськогосподарським підприємством та під час надзвичайної ситуації.

Висновки

Для підвищення потенціалу агропромислового підприємства можна використовувати різноманітні підходи, які охоплюють як загальні для всіх підприємств (щодо трудового та управлінського потенціалу), так і особливі для сільськогосподарських (щодо ресурсного потенціалу землі. Підхід до ведення сільського господарства на основі обрання пріоритетним напрямом органічного виробництва, дозволить забезпечити як нарощування експортного потенціалу сільськогосподарського підприємства, так і відновлення потенціалу земельних ресурсів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

Д.В. Левченко ОСОБЛИВОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АПК УКРАЇНИ // Актуальні задачі сучасних технологій : зб. тез доповідей том.ІІІ VIII міжнар. наук.-техн. конф. Молодих учених та студентів, (Тернопіль, 27–28 листоп. 2019.) / М-во освіти і науки України, Терн. націон. техн. ун-т ім. І. Пулюя [та ін]. – Тернопіль : ТНТУ, 2019. – 137-138

АНОТАЦІЯ

Левченко Д.В. Підвищення ефективності потенціалу агропромислового підприємства (на прикладі ПП «Яловий»). – Рукопис. Дослідження на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістр за напрямом підготовки 051 «Економіка» - Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль. 2019.

Магістерську роботу виконано на 100 аркушах, містить 26 рисунків, 32 таблиць, додатки на 4 сторінках. В ній використано 67 літературних джерел, а саме: монографії, автореферати дисертаційних робіт, підручники, посібники з досліджуваної теми, періодичні видання, інтернет-сайти.

Вивчення теоретико-методологічних аспектів формування потенціалу агро-підприємства показало, що особливу увагу слід приділяти ресурсній базі у взаємозв'язку із потенціалом сільських територій. Дослідження вказують, що на сьогодні існує тенденція до виснаження ґрунтів та різкого зменшення кількості населення сільських територій. Для підвищення ефективності потенціалу підприємства обґрунтовано необхідність запровадження принципів органічного виробництва з метою експорту продукції, що матиме економічний, екологічний та соціальний ефекти як для самого підприємства, так і для району.

Ключові слова: потенціал, агропромисловий комплекс, експортний потенціал, прогнозування, обґрунтування.

ABSTRACT

Levchenko DV Increasing the agroindustrial enterprise potential efficiency (on the example of «Yalovyі», PE). - The manuscript.

Study on obtaining an educational qualification level Master's degree in the field of preparation 051 "Economics" - Ternopil National Technical University named after Ivan Puluj. - Ternopil. 2019.

The master's thesis is completed on 100 sheets, it contains 26 figures, 32 tables, 4 pages attachments. It is based on 67 literary sources, namely: monographs, abstracts of dissertations, textbooks, manuals on the subject, periodicals, Internet sites.

A study of the theoretical and methodological aspects of agro-enterprise capacity-building has shown that particular attention should be paid to the resource base in relation to the rural areas potential. It was shown that there is a tendency to soil depletion and decrease in rural population. In order to increase the enterprise potential efficiency, introducing the principles of organic production (with the

purpose of exporting the products) was proposed. This will have economic, environmental and social effects both for the enterprise itself and for the district.

Key words: potential, agro-industrial complex, export potential, forecasting, justification.